

O Celosvetovom školskom spolku

preložené z poznámok k vydaniu prednášky Rudolfa Steinera konanej 24. februára 1921 v Utrechte, zaradenej v GA 297a (Výchova pre život: sebvýchova a pedagogická prax) z nemeckého originálu preložil Andrej Szolgay

Základná myšlienka Celosvetového školského spolku (prípadne Svetovej školskej asociácie), na ktorý sa Rudolf Steiner od leta 1920 zameriaval a ktorý stále vehementnejšie požadoval, zaznieva už v jeho uvítacom príhovore 20. augusta 1919 pre účastníkov pedagogického kurzu v rámci prípravy založenia prvej waldorfskej školy: „*Waldorfská škola musí byť skutočnou kultúrnou radou, aby sme dosiahli obnovenie duchovného života súčasnosti... Možnosť existencie waldorfskej školy musí byť využitá na reformu, na vyvolanie revolučnej premeny v školstve.*“ (GA 293, str. 13). Vtedy ešte Rudolf Steiner dúfal, že kultúrna rada „*berie svoj program vážne a dovedie ho až k tomu, aby mala vo svojich rukách celé školstvo...*“ Kultúrna rada mala úlohu „*premeniť celý vzdelávací systém.*“ (Konferencie, GA 300a, str. 95). Lenže idea kultúrnej rady bola vo vtedajšej politickej situácii nepresaditeľná.

Nové smerovanie sa ukazuje na konferencii s učiteľmi waldorfskej školy v Stuttgarte 24. júla 1920, na ktorej Rudolf Steiner vkladá nádeje do zakladaného Celosvetového školského spolku, aby sa zaistili peniaze na podporu stuttgartskej školy, lebo „*d'alej môžeme pracovať iba vtedy, ak budú pre túto záležitosť od verejnosti prúdiť potrebné prostriedky*“ (konferencia z 29. júla 1920, GA 300a, str. 182). Počas jedného diskusného večera o trojčlennosti v rámci antroposofického vysokoškolského kurzu dňa 12. októbra 1920 v Dornachu, dôrazne vyzýval Rudolf Steiner poslucháčov k rozhodnému konaniu: „*To, čo potrebujeme, je Celosvetový školský spolok vo všetkých krajinách civilizácie, aby tak rýchlo, ako je to možné, bola zaobstaraná čo najväčšia suma prostriedkov. Potom bude možné na základe týchto prostriedkov vytvoriť to, čo je počiatkom slobodného duchovného života.*“ (GA 337b) A 16. októbra 1920 (viď GA 217a) zopakoval dôraznými slovami pred študentami zúčastňujúcimi sa vysokoškolského kurzu svoje naliehanie: „*Tu musím predsa poukázať na to, že myslím celkom vážne to, čo som Vám v týchto dňoch uviedol ako založenie Celosvetového školského spolku. Predstavujem si tento spolok budovaný medzinárodne, takže má byť istým spôsobom vytvorený vychádzajúc z myslenia a cítenia súčasnej doby.*“

Celosvetový školský spolok teda nemal byť niečo ako záujmová skupina pre existujúcu resp. plánované waldorfské školy, ale rozsiahla medzinárodná organizácia, ktorej cieľom mala byť propagácia duchovného života oslobodeného od štátnych vplyvov, a financovanie škôl, univerzít a iných vzdelávacích inštitúcií. V nasledujúcich týždňoch a mesiacoch sa hovorilo najmä v rámci „konferencií“ opakovane o Celosvetovom školskom, predsa však neboli podniknuté žiadne konkrétne kroky na jeho založenie (viď. úvod ku „Konferenciám“ v GA 300a, str. 24 - 26). Na členskom sneme Antroposofickej spoločnosti 4. septembra v Stuttgarte (v súbornom vydaní zatiaľ nepublikované) vyjadruje Rudolf Steiner v súvislosti s tým svoju nevôľu: „*Tak som ale... musel prežiť to, čo nazývam vnútornou opozíciou voči mojim zámerom - ktorá je vlastne vo veľkej miere prítomná - keď som veľmi ostrým spôsobom poukázal predchádzajúcu jeseň v Dornachu na to, akou nutnosťou by bolo založenie Celosvetového školského spolku, a tiež keď som počas mojej holandskej prednáškovej cesty tento rok v zime viackrát poukázal na nutnosť tohto Celosvetového školského spolku.*“

Poznámka prekladateľa: Táto myšlienka nebola nikdy uskutočnená, a navyše sa krátko po Steinerovej smrti stala súčasťou konfliktov vo vnútri Antroposofickej spoločnosti. V súčasnosti existuje celosvetovo viac ako 1000 waldorfských škôl, existujú početné spolky a združenia šíriace idey waldorfskej pedagogiky, podporujúce „waldorfské hnutie“ a vykonávajúce preň veľmi prospešnú prácu. Napriek tomu však nebola nikdy pôvodná idea Celosvetového školského spolku, ktorý by sa snažil oslobodiť školstvo z pazúrov byrokratickej moci, dovedená do reálnej podoby, ani sa o nej veľmi neuvažuje.